

Rozhovor pro sleeve note k novému CD Božena Steinerové Prokofjev - Brahms

1. Jakou roli hrálo v tvém uměleckém životě dětství a dospívání?
2. Na které profesory klavíru nejraději vzpomínáš a proč?
3. Které koncerty, na kterých jsi vystupovala, pokládáš za rozhodující?
4. Jaké svoje nahrávky pokládáš za stěžejní?
5. Na kterých pódii jsi vystupovala nejraději a proč?
6. Co dělají tvoji žáci, které jsi učila?
7. Byla v tvé umělecké kariéře nějaká odmlka, kdy jsi nemohla hrát a proč?
8. Které skladatele nejraději hraješ?
9. Jaké máš přání do budoucnosti?

1. Otázku, kterou mi kladeš, pokládám za velmi vážnou a podstatnou. Můj tatínek se za války oženil v emigraci v Rumunsku a po válce se vrátil se svou manželkou moji maminkou do Československa. Maminka neuměla ani slovo česky a jelikož sama byla pianistkou spíš profesorkou klavíru, začala se mnou komunikovat pomocí hudby a to u klavíru. Naučila mne asi ve čtyřech letech noty a já jsem zcela bez násilí a s naprostou samozřejmostí cvičila s ní na klavír. Myšlenka, aby ze mne někdy byla pianistka nenapadla ani maminku ani mne. Pro mne hudba již v dětství, pokud si vzpomínám byla jakýmsi non verbálním vyjadřováním mých dětských pocitů a nikdy hraní na klavír jsem nevnímala, jako stisknutí kláves silně, nebo slabě, rychle, či pomalu, ale vzpomínám si, když jsem např. hrála Pohřeb panenky od Čajkovského tak mi tekly slzy a byla jsem zcela dojatá na rozdíl, když jsem hrála Hru s míčem od Golubjeva, byla jsem nadšena vtípem a virtuozitou skladby. Vždy jsem se těšila, že po škole odpoledne zasednu a budu své dětské emoce pomocí zvuku nástroje ventilovat. Mám-li odpovědět i na Tvou otázku, jak to bylo v pubertě, nevzpomínám si, že by došlo k jakési změně ve vztahu k hudbě.

2. Na Tvůj druhý dotaz se mi odpovídá snadněji. Já jsem studovala na AMU u Prof. Ilony Štěpánové-Kurzové, která byla dcerou slavného profesora klavíru Viléma Kurze. Profesorka Štěpánová byla obávaným a velmi přísným profesorem, ale mezi námi byl neobyčejně silný vztah, jak z mé strany, tak i z její. Byla to mimořádně citlivá a silná osobnost, které jsem si vážila po všech stránkách. Při mé umělecké aspirantuře na Čajkovského konzervatoři v Moskvě jsem pracovala pod vedením vynikajícího světového pianisty a pedagoga Rudolfa Kehrera, s kterým jsme společnou tvůrčí práci si vytvořili téměř kolegiální vztah a na dobu, kdy jsem s ním mohla pracovat, vzpomínám velmi často.

3. Můj absolventský aspirantský koncert v Moskvě byl provázen mimořádným vzrušením a trémou, jelikož můj Prof. Kehrer mi řekl, že bude přítomen Prof. Jakov Zak, jako můj oponent. Prof. Zak patřil k nejvýznamnějším pedagogům na Čajkovského konzervatoři, jehož žáci byli laureáti nejvýznamnějších klavírních mezinárodních soutěží a on sám byl laureátem Chopinovy soutěže ve Varšavě. Po koncertě za mnou přišel a řekl následující větu: "Necítil jsem se dobře a nechtěl jsem přijít na Váš koncert, ale bylo to mou povinností. Nelituji, jelikož mé zdravotní potíže během Vašeho hraní přešly. Děkuji Vám." Můj profesor mi řekl, že lepší kritiku jsem nemohla dostat. Myslím, že tento koncert mi dodal jistou sílu a snad troufnu-li si to vůbec přiznat i malé sebevědomí do mé další kariéry.

4. Tato otázka není jednoduchá, ale myslím si, že nahrávka Lisztovy klavírní sonáty h-moll, která patří mezi vrcholná díla klavírní literatury, mi dala příležitost, abych se mohla realizovat po stránce výrazové a technické. Tato sonáta byla přijata anglickým kritikem Atesem Orgou v časopise "Records and Recording" velice pozitivně i s jinou nahrávkou, kterou vydalo slovenské vydavatelství "Opus", kde jsem natočila "Mefistův valčík" F. Liszta. Samozřejmě že jsem měla velkou radost, že tyto náročné skladby měly pozitivní ohlas u fundovaného hudebního kritika v Londýně.

5. Hrála jsem na všech kontinentech a setkala se s různorodým publikem. Vzpomínám si např. na koncert v Havaně, kde publikum po koncertě netleskalo, ale posluchači se postavili a stáli několik minut v naprostém klidu a tím mi vyjadřovali velký vděk. Člověk někdy zažije zcela mimořádnou atmosféru a nějaké souznění s publikem zcela mimořádné a to mne inspiruje vydat ze sebe ještě víc, o čem člověk ani neví, že je toho schopen. Takové koncerty jsem prožila v Singapuru, Berlíně, Paříži a Nairobi.

6. Během svého poměrně dlouhého života jsem učila žáky různých barev pleti, jazyků a temperamentů. Působila jsem rok v Taipei, kde jsem měla hostující profesuru na hudební akademii a pracovala se studenty velice pilnými a také mnoha velmi talentovanými. Jedna žákyně vyhrála 1. cenu na soutěži v Taipei, kde bylo asi 100 účastníků. Řada mých žáků byla cenami oceněna na soutěži Jugend musiziert v Německu. Jeden můj žák působí, jako profesor v Bejrútu a jeden z mých posledních absolventů je zástupcem ředitele hudební školy v Praze. Občas spolu vystupujeme na koncertech, kdy spolu hrajeme na čtyři ruce. Práce pedagogická mne baví, jelikož člověk může předávat své vlastní poznatky a vidí, jak si je žák zpracuje dle svých možností. Je to rovněž tvůrčí práce.

7. Tato otázka je pro mne dost smutná a bolestivá. Můj vztah k mým rodičům byl mimořádně intenzivní a v období, kdy oba mí rodiče byli smrtelně nemocní, jsem zcela přerušila svou pedagogickou a uměleckou aktivitu. Bylo to v Praze, kde otec zemřel a téměř půl roku jsem se o něj intenzivně starala, jelikož maminka v té době též těžce onemocněla. Po smrti otcově jsem s maminkou emigrovala do Německa, kde se moje kariéra úspěšně rozjela, ale bohužel po dvou letech byla maminka ochrnutá a já se o ní velmi dlouho starala až do její smrti a přerušila svou koncertní a pedagogickou aktivitu zcela. Rozhodnutí bylo moje a já toho nelituji, ale dopad na moji kariéru to mělo a má značný.

8. Myslím si, že jsem člověk v mnoha směrech romantický a to jistě má i vliv na výběru mého repertoaru. Pro mou duši je mi blízký vzlet a poezie Schumanna, démoničnost Brahmsa, virtuosita ale i lyričnost Liszta, hloubka Schuberta. Často si říkám, že bych měla víc přemýšlet srdcem a prožívat hlavou, abych měla i jiný pohled a přístup ke klasice. Občas se mi to daří a vychutnávám genialitu hudby Beethovena a Mozarta. Mám ale velkou afinitu k hudbě 20. století, kdy jsem premiérovala řadu skladeb soudobých autorů, kteří mi dedikovali svá díla např. Klavírní koncert a sonátu J.Felda, který jsem natočila s Českou filharmonií na desku a ta rovněž byla vydána v USA, nebo skladby J.Pauera, G.Sviridova, T.Chrennikova etc.

9. Já jsem v podstatě tvor, který si nikdy nevytyčil žádná konkrétní přání. samozřejmě, že si nyní přeji, aby má mysl byla jasná, abych byla mobilní a abych přece ještě mohla posluchačům něco ze sebe předat a také mým žákům.

Snažím se stále učit a na sobě pracovat a dokonce i studovat nové skladby. Můj repertoár jsem v poslední době rozšířila o závažný klavírní koncert "Resurrection" významného polského skladatele K. Penedereckého, který jsem zatím veřejně neuviedla. Bylo by to mé přání a potěšení, kdyby se přece jen naskytla nějaká příležitost toto dílo premiérovat v této zemi.